

Švejk – o galaxie

Teatrul Tândărică din București-GALAXIA ŠVEJK după Jaroslav Hašek; Adaptarea și regia artistică: Alexander Hausvater; Decoruri: Constantin Ciubotariu; Costume: Florinela Popescu; Muzica: Yves Chamberland; Coregrafia: Mălina Andrei; Light design: Lucian Moga; Cu: Gabriel Apostol, Ioan Brancu, Victor Bucur, Cristian Miteșcu, Marian Fagu, Ilona Hristec, Geo Dinescu, Petronela Purima, Tania Popa, Matei Chioariu; Data reprezentației: 15 mai 2011

Regizorul Alexander Hausvater, dublat de adaptatorul omonim, ne propune în spectacolul de marionete pentru adulți produs de Teatrul Tândărică din București un Švejk sensibil diferit de felul în care îl știam din proza lui Jaroslav Hašek ori din felul în care a fost ea adaptată pentru scenă de la Erwin Piscator încoace, regizorul care l-a adus primul în teatru pe celebrul personaj printr-un spectacol din anul 1927. Hausvater pare puțin preocupat de latura comică a poveștii, sau, mai exact spus, nu socotește deloc că cel ce ar trebui să provoace râsul e soldatul înrolat și trimis pe frontul Primului Război Mondial. Pentru Hausvater, Švejk nu e nici prost, nici bufon. Dacă trebuie să râdem de cineva, o facem trist-amar, mai exact ne amuzăm și ne întristăm de felul de a fi al celor ce îl înconjoară pe bravul militar. De superiorii lui. Adică de ofițerii de grad mai mult sau mai puțin înalți, de fanfaronii cu titluri nobiliare, de doctorii superficiali, de prietenii falși ce îl înconjoară pe Švejk, omul simplu dar nicidecum limitat care le înțelege repede fățărnicia, lipsa de substanță, deficitul de umanitate. Ei prezintă, în fond, falsă *galaxie Švejk*. Există însă și adevărata galaxie, cea reprezentată de animalele care l-au înconjurat pe Švejk înainte de înrolare, cu care el se simte solidar, cărora li se va alătura după încheierea războiului și care îi vor spune ceva mai încolo povestea. Funcția de narator e asumată în spectacolul de la *Tândărică* de cățelușa soldatului, cu finețe și atenție la detalii adusă pe scenă de actrița Tania Popa.

Coeфициentul de inteligență al soldatului e net superior celui al umanoizilor ce îl înconjoară. Alexander Hausvater a pus această idee în prim planul spectacolului. A făcut din ea *ideea*-forță. Iată motivul pentru care marioneta Švejk nu amintește nicidecum de omul rotofel, mare băutor de bere, ș.a.m.d, atât de familiar nouă. Din contră. Švejk ne e prezentat drept un om slab, cu un cap imens, cu o scăfărlie cu circumvoluțiuni numeroase și intens marcate. Dimensiunea capului e în vădită contradicție și disproporție cu restul trupului. Vedem un Švejk reflexiv și trist, extrem de apropiat de Woyzeck, predecesorul tipologic cu care a fost adesea relaționat. Vocea și intonațiile actorului-mănuitor Gabriel Apostol, interpretul rolului titular, sunt cu minuție subordonate intențiilor regizorale. Reflexivitatea soldatului e în contrapondere cu felul de a fi al celor ce îl înconjoară.

Contrapondere marcată de modul în care au fost concepute și realizate celelalte marionete. Materialul documentar aflat la dispoziția mea nu suflă o vorbă despre identitatea celor ce le-au conceput și executat. Păcat.

Spectacolul are un prolog nepermis de lung de unde impresia de demaraj amânat ori dificil. Lucrurile se schimbă mult în bine pe parcurs, montarea dobândește energie, colorit și bogăție vizuală (decoruri: Constantin Ciubotariu, costume: Florinela Popescu) și auditivă (muzica: Yves Chamberland), cinetică și diamică (coregrafia: Mălina Andrei).

Interpreții sunt buni, atașați viziunii regizorale, fac față, cu cele mai înalte calificative, rigorilor deloc simple și nicidecum ușoare prin care se individualizează spectacolele *marca Hausvater*. Fiecare actor merită aprecieri datorită felului în care contribuie la coagularea și funcționarea ansamblului. O mențione aparte pentru Ionuț Brancu. Și una pentru foarte tânărul Matei Chioariu. Înalt, prezentabil, înzestrat cu reale calități actoricești, completate de calități vocale deosebite, Matei

Chioariu e o descoperire a lui Alexander Hausvater. Mai poate fi văzut pe scena Operetei, în *Romeo și Julieta*, în *Iuliu Cesar*, înscenat de descoperitorul lui la Naționalul timișorean. Cred că ar merita mai mult.

Noaptea caragialiană și furtuna din critica românească

Teatrul Național *Vasile Alecsandri* din Iași-O
NOAPTE FURTUNOASĂ de I.L. Caragiale;
Regia: Alexandru Dabija; Scenografia:
Dragoș Buhagiar; Cu: Petronela Grigorescu,
Haruna Condurache, Călin Chirilă, Florin
Mircea, Dumitru Năstrușnicu, Cosmin
Maxim, Doru Aftanasiu; Data reprezentației:
15 mai 2011

Spectacolul cu *O noapte furtunoasă*, regizat de Alexandru Dabija la Teatrul Național *Vasile Alecsandri* din Iași, în fabuloasa, originala scenografie a lui Dragoș Buhagiar a avut premiera cândva în luna octombrie a anului 2010. Am tot așteptat să îl văd. Mai întâi pentru că în vreo câteva interviuri de dinainte premierii, mai puțin directorul de scenă cât mai cu seamă scenograful anunța o surpriză de proporții, mai exact spus, un spectacol deloc cuminte, deloc în conformitate cu modelul. Model care este pentru cei mai mulți dintre noi poate mai puțin spectacolul clasic de la Naționalul bucureștean, în regia lui Sică Alexandrescu, cât mai curând filmul lui Jean Georgescu din 1943, cu Alexandru Giugaru, Maria Maximilian, Florica Demion, George Demetru și Radu Beligan, film adesea redifuzat de feluritele canale tv românești. De altfel, modelul a fost de mai multe ori pus între paranteze. Cândva, prin 1984, la TVR, regizoarea Sorana Coroamă-Stanca ne propunea o versiune melancolică, melodramatică chiar a celebrei piese, cu o Vetă romantică, visătoare, bovarică (Valeria

Tot la fel cum am impresia că reprezentația de la Țândărică ar fi avut nevoie și de o traducere în limba română ceva mai bună, mai modernă, mai actuală a textului de spectacol. Mai conformă intențiilor și esteticii acestuia.

Seciu). Ceva mai aproape de zilele noastre, la Teatrul *Maria Filotti* din Brăila, lui Mircea Danieluc i s-a părut că Jupân Dumitrache și Nae Ipingscu ar fi plăieși ai lui Ștefan cel Mare și ia costumat ca atare. În 1998 la Teatrul *Odeon*, regizorul Mihai Măniuțiu puna în scenă ceea ce el însuși numea, într-un interviu publicat în revista *Teatrul azi, o feerie apocaliptică*, cu o Vetă ca o bomboană fondantă (Dorina Lazăr), cu o Ziță *théâtreuse* cât încape, dar și cu ceva tragic în ea (Oana Pellea), cu un Chiriac de telenovelă *avant la lettre* (Marcel Iureș), cu un Trahanache (Gheorghe Dinică) și un Ipingscu (Marin Moraru) de zile mari.

Discuția, dezbateră, controversă, gâlceava ce s-au iscat în critica noastră teatrală imediat după premiera spectacolului ieșean nu au avut însă în vedere atât *noutatea* viziunii cât mai curând estetica și *moralitatea* acesteia. Într-un fel istoria s-a repetat căci despre moralitate și imoralitate s-a vorbit și la vremea premierii absolute dela 18 ianuarie 1879. Controversa a fost rezumată, poate chiar și tranșantă, nu de un critic teatral, ci de un critic literar cu nedezmățit apetit pentru teatru. E vorba despre Dan C. Mihăilescu care, în articolul *Nici nouă nu ne e ușor, nene Iancule!*, publicat în numărul 355 din săptămâna 2-8 decembrie al revistei *Dilema veche*, își exprima mai întâi surpriza față de felul antagonic în care a receptat *teatrokrafia* românească montarea lui Dabija.

Să detaliez. În *Observator cultural*, numărul 290 din săptămâna 28 octombrie - 3 noiembrie, ieșeanca Oltița Cîntec publica o cronică (după lectura căreia *omul*